

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

**ОПЕРАТИВНЕ СМЈЕРНИЦЕ
ЗА ИЗРАДУ ПРИРУЧНИКА ЗА ПРИМЈЕНУ ИНСТРУМЕНТА
РЕСТРУКТУРИРАЊА ВЛАСТИТИМ СРЕДСТВИМА БАНКЕ**

Бања Лука, децембар 2023. године

Садржај:

1. УВОД.....	1
1.1. Основа и образложење	1
1.2. Очекивања од приручника	1
2. ИНСТРУМЕНТИ КАПИТАЛА И ПРИХВАТЉИВИХ ОБАВЕЗА НАД КОЈИМА СЕ СПРОВОДИ ОТПИС И КОНВЕРЗИЈА	2
3. САДРЖАЈ ПРИРУЧНИКА	3
3.1. Управљање, комуникација и захтјеви за јавном објавом	3
3.1.1. Управљачки оквир.....	3
3.1.2. Комуникација.....	5
3.1.3. Обавезе објављивања	5
3.2. Утврђивање инструмената капитала и прихватљивих обавеза и осигуравање података	6
3.2.1. Утврђивање инструмента капитала и прихватљивих обавеза	6
3.2.2. Осигуравање података	9
3.3. Интерно спровођење	10
3.4. Спољно спровођење	12
4. ТЕСТИРАЊЕ ПРИРУЧНИКА	15
4.1. Циљеви и обухват тестирања	15
4.2. Методологија тестирања	15
4.3. Компоненте симулацијске вјежбе (dry-run).....	16
4.3.1. Управљање и кризни менаџмент.....	16
4.3.2. Интерно спровођење	16
4.3.3. Спољно спровођење	17
4.3.4. MIS способности	17
ПРИЛОГ 1. Сценарио за спровођење симулацијске вјежбе (dry-run) отписа и конверзије	18
ПРИЛОГ 2. Минимум података за потребе примјене инструмента реструктурирања властитим средствима	18

1. УВОД

1.1. Основа и образложење

Агенција за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) је 2022. године усвојила документ Очекивања од банака у планирању реструктурирања - Смјернице (у даљем тексту: Очекивања од банака), као својеврсни водич кроз активности које би банке требало да предузму како би биле спремне за евентуалну кризну ситуацију и како би над њима било могуће спровести поступак реструктурирања. Те активности потребно је спроводити у фази планирања реструктурирања, тј. када банка уредно послује.

Инструмент реструктурирања властитим средствима банке је кључни инструмент реструктурирања банака и он се може примијенити самостално или у комбинацији с другим инструментима реструктурирања, у зависности од конкретног случаја. Његова ефикасна примјена захтјева потпуне, тачне и ажурне информације које требају бити правовремено осигуране од стране банке. Банке требају испунити захтјеве из Очекивања од банака, посебно захтјев да имају довољан капацитет за покриће губитака и за докапитализацију како би се губици распоредили на што шири круг обавеза и како би се ефикасно примијенила стратегија реструктурирања. Од банака се посебно очекује да на тачан и поуздан начин препознају и квантификују износ обавеза које ће се према преферираној стратегији реструктурирања користити за покриће губитака и за докапитализацију.

У циљу стварања претпоставки за ефикасну примјену инструмента реструктурирања властитим средствима банке¹, а све у складу с Очекивањима од банака, све банке којима је Агенција издала дозволу за рад за које је планом реструктурирања, као преферирани инструмент реструктурирања предвиђен инструмент реструктурирања властитим средствима појединачно или у комбинацији са неким другим инструментом реструктурирања, као и банке којима је Агенција издала дозволу за рад, а над којима би се могло спровести овлашћење Агенције везано за отпис или конверзију у складу са чланом 229. Закона о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 04/17, 19/18, 54/19, у даљем тексту: Закон), требају развити и усвојити одговарајући приручник за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима (у даљем тексту: Приручник). Приручник ће бити интерни документ банке и он треба дефинисати све интерне или спољне поступке од стране, или од трећих страна у име банке, како би се могао извршити отпис и конверзија инструмената капитала и прихватљивих обавеза банке, тј. како би се могао ефикасно примијенити инструмент реструктурирања властитим средствима. Приручник треба бити развијен у складу са смјерницама из овог документа.

1.2. Очекивања од приручника

Приручник треба минимално обухватити сљедећа подручја:

- утврђивање и опис одговарајућих банчаних управљачких аранжмана за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима с описом линија одговорности, канала извјештавања, улоге укључених одбора те начина и канала комуникације;
- процесе и рокове за утврђивање ставки биланса банке на које ће се примијенити отпис и конверзија инструмената капитала и прихватљивих обавеза, те осигуравање података за извршење отписа и конверзије;
- детаљан опис корака приликом извршења отписа и конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза банке;

---

¹ У приручнику се може, у зависности од контекста, поред назива „инструмента реструктурирања властитим средствима банке“ користити и назив „отпис и конверзија“ јер ови називи имају идентично значење, те су синоними за „bail-in“.

- детаљан опис управљачких информационих система који требају подржати процесе из овог приручника, а све у складу с начелом 5.3 - MIS капацитети који пружају информације и податке неопходне за ефикасну примјену мјера реструктурирања из Очекивања од банака;
- MREL капацитет (износ за покриће губитака и износ за докапитализацију);
- укљученост трећих страна у процес провођења bail-in инструмента;
- потенцијалне препреке за провођење процеса реструктурирања.

Од приручника се очекује да у уводном дијелу садржи опис предузетих поступака за његово доношење и јасан опис елемената обухваћених приручником.

Описи процеса су саставни дио приручника и од банака се очекује да приликом израде приручника обухвате сљедеће елементе:

- утврђивање и опис свих улазних и излазних података различитих процеса: табеле са подацима, посебне документе и обрасце и сл.;
- хронолошки опис догађаја и задатака, с тим да би хронолошка илустрација у посебној табели или дијаграму допринијела јасноћи и
- опис оперативних процедура (нпр. у дијаграму тока).

Од банака се очекује да тестирају елементе приручника путем одговарајућих симулацијских вјежби са посебним освртом на осигуравање потребних података. У поглављу 4. је детаљније објашњено тестирање.

Приручник треба бити добро структуриран и лако разумљив и у складу са овим смјерницама. Требао би бити прагматичан како би се на одговарајући начин могао оперативно примјенити у потенцијалном случају реструктурирања банке.

Приручник треба бити усвојен од стране Управе банке и потребно га је ажурирати најмање једном годишње узимајући у обзир: резултате проведених симулацијских вјежби, повратне информације од стране Агенције, регулаторне промјене, материјалне промјене у банци које су се у међувремену догодиле, захтјеве екстерних учесника за спољашњу примјену отписа и конверзије и др.

Значајније промјене приручника у односу на претходну верзију требају бити јасно назначене и о томе требају бити обавијештене све укључене организационе јединице и одбори банке.

Банке у приручнику требају назначити сва отворена питања која се односе на оперативну примјену инструмента реструктурирања властитим средствима како би се иста у даљњој комуникацији с Агенцијом могла одговарајуће ријешити (нпр. правна ограничења, ниво аутоматизације података и сл.).

2. ИНСТРУМЕНТИ КАПИТАЛА И ПРИХВАТЉИВИХ ОБАВЕЗА НАД КОЈИМА СЕ СПРОВОДИ ОТПИС И КОНВЕРЗИЈА

Обим инструмената капитала и прихватљивих обавеза који ће бити обухваћени приручником се разликује од банке до банке (у зависности од структуре обавеза банке), али би сваки инструмент капитала односно прихватљивих обавеза² требао имати опис:

- а) редослиједа приоритета наплате у случају стечаја односно ликвидације банке;
- б) о каквој врсти инструмента се ради (нпр. о којој ставки капитала се ради - СЕТ1, АТ1, Т2, о каквој врсте обвезнице је ријеч, ради ли се о инструменту базираном на кредиту, и сл.);

² У циљу поједностављења, у даљем тексту ће се према потреби и тамо гдје је то могуће умјесто назива „инструменти капитала и прихватљивих обавеза“ користити само назив „инструменти“.

- в) тржишта гдје је инструмент односно прихватљива обавеза уврштена за трговање, као и назив регистра гдје је инструмент издат.

Банке би требале направити кратак преглед свих инструмената обухваћених приручником у којем би се према карактеристикама из претходно наведеног описа требао навести износ сваког инструмента и његов удио у укупном износу свих инструмената који ће се користити за отпис и конверзију приликом примјене инструмента реструктурирања властитим средствима. Ако се неки инструменти, који тренутно нису обухваћени приручником, планирају користити, тада је потребно навести такве инструменте и њихов план описивања у приручнику.

3. САДРЖАЈ ПРИРУЧНИКА

3.1. Управљање, комуникација и захтјеви за јавном објавом

3.1.1. Управљачки оквир

У складу с Очекивањима од банака, банке треба да успоставе снажне управљачке процесе који на одговарајући начин подржавају припрему и примјену стратегије реструктурирања, а приручник би требало да садржи снажне управљачке аранжмане за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима како би се осигурало: правовремено и тачно пружање релевантних информација на редовној и *ad hoc* основи, ефикасан надзор како током планирања реструктурирања, тако и у могућим кризним ситуацијама и ефикасно доношење одлука у реструктурирању банке.

Управљачки оквир треба бити дефинисан за све фазе реструктурирања банке, тј. треба обухватити припремну фазу за отварање поступка реструктурирања, „викенд реструктурирања“, фазу примјене инструмента реструктурирања властитим средствима, те фазу завршетка реструктурирања³. Начин управљања треба бити континуиран и несметан, од фазе ране интервенције и спровођења мјера опоравка банке, па до процеса реструктурирања банке.

Управљање, односно управљачки оквир не смије бити засебан елемент приручника, већ хоризонтални елемент који ће се провлачити кроз цијели приручник и треба бити уско повезан с интерним процесима за осигуравање података, утврђивање адекватних инструмената за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима, као и за његову интерну и спољну примјену. У ту сврху, приручник треба утврдити и описати следеће:

- а) организационе јединице и одборе банке (постојеће или оне које су посебно формиране за потребе реструктурирања банке) који су укључени у различите фазе примјене инструмента реструктурирања властитим средствима;
- б) контакт тачку и замјенску контакт тачку (с називом радног мјеста и осталим контакт подацима) за сваки организациони дио и одбор, надлежан и одговоран за практичну примјену инструмента реструктурирања властитим средствима;
- в) специфичности правне структуре групе ако је то релевантно за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима;
- г) организацију и начин управљања, нпр. самих процеса управљања, рокове за доношење одлука, линије извјештавања, ескалације и формалне механизме одобравања са јасном подјелом одговорности. Улоге и задаци различитих актера и одбора и њихова међузависност треба бити јасно описана, као и улога спољних институција које су неопходне за примјену отписа и конверзије;

---

³ Фазе реструктурирања су објашњене у поглављу 1.3. Очекивања од банака.

- д) процедуре за: утврђивање запослених који ће бити укључени у оперативну примјену инструмента реструктурирања властитим средствима; приступ просторима, ИТ системима и подацима од стране запослених банке и релевантних трећих страна (нпр. процјењивач) и осигуравање повјерљивости према запосленима у банци и трећим странама укљученим у поступак реструктурирања (нпр. потписивање уговора о повјерљивости или протокола о тајности), посебно уочи „викенда реструктурирања“;
- ђ) банке треба ба користе дијаграме тока како би визуелно приказале ток рада и интеракцију између различитих актера, организационих јединица и одбора.

Вријеме је најважнији фактор за спровођење инструмента реструктурирања властитим средствима. Када Агенција затражи одређене информације односно податке, банка треба да их осигура у најкраћем могућем времену. Приручник би требао обухватити:

- а) процјену временских рокова за извршење свих потребних радњи;
- б) распоред запослених према утврђеним процесима како би се могло утврдити да ли су потребни додатни ресурси у циљу спречавања уских грла и/или оперативних ограничења, односно може ли се остварити синергија ако би се одређени процеси спајали.

У случају да примјена инструмента реструктурирања властитим средствима укључује спољне институције (домаће или стране), тада те институције требају бити јасно наведене у приручнику, нпр. ради ли се о берзама и другим уређеним мјестима трговања и којим; о којим регистрима се ради; централним другим уговорним странама када се хартије од вриједности централизовано поравнавају; оперативним агентима за емитовање и/или котирање хартија од вриједности и др.

Од банака се очекује да одреде преферираног оперативног агента, који може бити интерни или спољни, којег ће користити у случају примјене инструмента реструктурирања властитим средствима. Када банка планира користити:

- а) **спољног агента** - треба описати да ли постоји већ дефинисан неопходни уговорни однос са њим (укључујући уговорну документацију) односно користи ли агента за корпоративне радње под уобичајеним пословним условима (за активности предвиђене проспектом). Од банке се такође очекује да објасни укључује ли уговорна документација с агентом посебне одредбе које осигуравају да ће агент такође подржати одређене и неочекиване пословне догађаје који произлазе из примјене инструмента реструктурирања властитим средствима и у којој мјери се уговор може примјењивати и у случају реструктурирања банке;
- б) **интерног агента**, нпр. одређена организациона јединица или други субјекат групе - тада банка треба детаљно описати постојеће процесе како би доказала да може обављати улогу оперативног агента у случају реструктурирања банке. Конкретно, приручник би требао објаснити:
  - које специфичне улоге обавља организациона јединица или субјекат групе у уобичајеном пословању и која тржишта покрива;
  - како банка планира осигурати да организациона јединица или субјекат буду оперативни и у условима реструктурирања банке;
  - да ли је банка склопила уговор или уговор о пружању услуга за ову сврху који је постојан у реструктурирању;
  - може ли се организациона јединица или субјекат стварно замијенити с неком трећом страном ако то буде потребно (у којем времену и колико би то коштало).

3.1.2. Комуникација

Као и управљање, комуникација је од изузетне важности за све аспекте и фазе примјене инструмента реструктурирања властитим средствима. У циљу осигурања претпоставки како би приручник испунио своју сврху као интерни документ који покрива све активности банке или у име банке, сљедећи елементи који се односе на примјену инструмента реструктурирања властитим средствима требају бити укључени у приручник (укључујући позивање на било који други релевантни документ):

- а) начела комуникације и преглед стратегије комуникације за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима током различитих фаза реструктурирања банке: припремне фазе за отварање поступка реструктурирања, „викенда реструктурирања“, фазе примјене инструмента реструктурирања властитим средствима те фазе завршетка реструктурирања;
- б) главне комуникационе кораке у укупном хронолошком приказу оперативних корака, како би се осигурао свеобухватан преглед процеса и идентификовале међузависности између корака;
- в) референца или веза са засебним комуникационим планом банке, који би требао пружити детаљније информације о комуникационом приступу банке и порукама у поступку реструктурирања банке.

Код комуникационих аспеката, како би се покрила очекивања која се односе на рокове извршења оперативних комуникационих корака, приручник треба описати повезане интерне процесе, укључујући одговорну организациону јединицу(е) или одбор(е), затим задатке који се требају извршити с припадајућим одобрењима код одређених корака, и на крају ток информација с комуникационим каналима и могућим резултатима. У случају спољног спровођења, треба укључити које информације треба искомуницирати с интерним (када банка користи интерног агента) или спољним учесником (посебно се мисли на релевантне тржишне институције, мјеста трговања, агенте и регистре хартија од вриједности, што може укључивати и њихове контакт податке). Банке треба да прикажу ток информација путем дијаграма тока гдје год је то могуће.

Што се тиче правремености комуникације, од банака се очекује да саме одреде које се информације коме могу саопштити и у којем тренутку, имајући у виду законска ограничења и захтјеве, реакције тржишта и потенцијалне пријетње финансијској стабилности или успјешном спровођењу реструктурирања.

Приручник се у највећој могућој мјери треба ослањати на комуникациона средства и канале који се користе у редовном пословању с различитим учесницима, под условом да су расположиви и у условима кризе.

3.1.3. Обавезе објављивања

Приручник треба процијенити и обухватити обавезе банке за објављивање одређених информација, које се могу јавити прије или приликом примјене инструмента реструктурирања властитим средствима (нпр. код издавања проспекта и сл.) у складу с релеватним прописима који регулишу ту материју. Приручник би требао описати процесе којим се утврђује одређена обавеза објављивања, као и оперативне кораке које је потребно предузети којима се омогућава објава одлуке Агенције о отварању поступка реструктурирања банке, сходно члану 234. став 2. Закона.

Процјена обавезе објављивања, која може наступити прије или током примјене инструмента реструктурирања властитим средствима, треба обухватити све правне јурисдикције у којима је банка уврстила своје хартије од вриједности према којима постоји одређена обавеза објављивања.

Процјена треба да покаже намјерава ли банка затражити примјену изузећа или привременог ослобађања од одређених захтјева за објавом. Ова процјена треба укључити и разматрање хоће ли и како банка искористити потенцијалну одгону обавезе за објавом како би избјегла објаву одређених информација прије службене објаве одлуке о отварању поступка реструктурирања банке, чиме би се могло утицати на ефикасно спровођење реструктурирања банке или би то могло захтијевати убрзавање доношења рјешења о отварању поступка реструктурирања.

3.2. Утврђивање инструмената капитала и прихватљивих обавеза и осигуравање података

У начелу 2.2. Очекивања од банака је дефинисано како банке требају успоставити аранжмане који осигуравају да су информације које се достављају Агенцији (везано за инструменте, процесе и податке) за оперативно спровођење отписа и конверзије потпуне, тачне и да су прошле контролу квалитета. Поред тога, од банака се очекује да у приручнику опишу и докажу способност својих управљачких информационих система (MIS) у испуњењу претходно наведеног начела. Ово поглавље служи као водич банкама шта би приручник требао обухватити у сврху утврђивања инструмената капитала и прихватљивих обавеза над којима ће се проводити отпис и конверзија, те на прикупљање и осигуравање података за те инструменте.

3.2.1. Утврђивање инструмента капитала и прихватљивих обавеза

Банке треба да буду способне утврдити различите инструменте капитала и прихватљивих обавеза како би могле оперативно спровести инструмент реструктурирања властитим средствима. Ово је важан дио приручника из два разлога:

- а) њиме се утврђује основа за пружање података за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима на основу одлуке Агенције о отварању поступка реструктурирања банке;
- б) то је предуслов за извршење инструмента реструктурирања властитим средствима.

У том смислу банке треба да утврде двије основне категорије обавеза банке:

- обавезе које су искључене из примјене инструмента реструктурирања властитим средствима сходно одредбама члана 249. Закона и
- инструменте капитала и прихватљивих обавеза које су предмет отписа и конверзије сходно одредбама члана 230. и 249. Закона.

Банке треба да утврде инструменте капитала и прихватљивих обавеза у зависности од њихове врсте, редослиједа приоритета у случају стечаја/ликвидације банке, те осталим интерним специфичностима унутар саме банке. Редослијед оперативних корака како би се утврдила свака врста инструмената капитала и прихватљивих обавеза би требао бити приказан у приручнику, укључујући и јасне рокове за њихово утврђивање. Банке треба да истакну потенцијалне препреке и/или отворена питања за сваки корак, с циљем континуираног побољшања спремности за реструктурирање и могућности реструктурирања банке.

Агенција може искључити или дјелимично искључити одређене прихватљиве обавезе из примјене отписа и конверзије сходно одредбама члана 249. Закона ако:

- а) обавезу није могуће отписати или конвертовати у разумном року и поред неопходних активности које би Агенција предузела ради благовремене и ефикасне примјене тог инструмента;
- б) је ово искључење неопходно и сразмјерно ради даљег обављања критичних функција и кључних пословних активности банке у реструктурирању;

- в) је ово искључење неопходно и сразмјерно ради спречавања ширења финансијских поремећаја на тржишту, посебно у вези са депозитима физичких лица, предузетника, микро, малих и средњих правних лица, услед чега би могла бити угрожена стабилност финансијског сектора на начин који би могао произвести и озбиљне поремећаје у привреди;
- г) би отпис или конверзија ових обавеза проузроковали такво умањење вриједности да би губици које би сносили други повјериоци били већи него да су те обавезе биле искључене из отписа или конверзије.

Обавезе које можда могу бити предмет искључења од стране Агенције ће бити утврђене од саме Агенције најкасније у тренутку примјене мјера реструктурирања над банком.

Приручник би требао документовати све правне, финансијске, оперативне, пореске и рачуноводствене карактеристике које могу бити релевантне за утврђивање инструмената капитала и прихватљивих обавеза при примјени инструмента реструктурирања властитим средствима или за успостављање потребних процеса. Како би утврдиле ове карактеристике, банке треба да узму у обзир доле наведене елементе (који су оквирни и нису коначни):

- а) **Ставке Редовног основног капитала (СЕТ1)** – у регулативи о израчунавању капитала банке може постојати разлика између ставки и инструмената који се рачунају као капитал банке. У случају реструктурирања банке примјеном инструмента реструктурирања властитим средствима Агенција ће поништити или пропорционално отписати све акције (или друге инструменте власништва) и друге ставке СЕТ1. Правилно утврђивање је важно јер, због регулаторних филтера (услова за признавање СЕТ1) и одбитних ставки, не би све обавезе рангиране *pari passu* с СЕТ1 ефективно апсорбовале губитке, док би неке друге обавезе заиста могле апсорбовати губитке (с рачуноводственог аспекта), чак иако се не убрајају у СЕТ1. На примјер, откупљене властите трезорске акције су инструменти капитала, али због обавезе њиховог одбијања (умањења) из СЕТ1 не очекује се да ће оне апсорбовати губитке у реструктурирању банке. Насупрот томе, неке СЕТ1 ставке би могле апсорбовати губитке, а због регулаторних правила нису укључене - на примјер, елементи капитала који произлазе из обезбијеђене имовине, заштите новчаних токова⁴ (*cash flow hedges*) или промјене вриједности обавеза или промјена вриједности ставки капитала због усклађивања с фер вриједности.

Због наведенога, у приручнику треба направити разлику и описати ставке СЕТ1 и било коју другу ставку која не улази у СЕТ1, али је рангирана *pari passu* са ставкама СЕТ1 те процијенити могућност њиховог доприноса (или не) у апсорпцији губитака.

- б) **Инструменти Додатног основног капитала (АТ1) и Допунског капитала (Т2)** - требају бити утврђени у цијелости (ако је то потребно), без обзира улазе ли у израчун капитала или не:
  - АТ1 инструменти које се признају према регулативи о израчунавању капитала⁵ требају имати исти третман као и АТ1 инструменти који испуњавају све услове;

⁴ Када банке могу укључити износ добитака или губитака по својим обавезама у регулаторни капитал уз испуњење одређених услова.

⁵ Одлука о израчунавању капитала банака, чл. 16.

- T2 инструменти који се дјелимично укључују у израчун капитала због правила о амортизацији⁶ требају имати исти третман као и они T2 инструменти који се у потпуности укључују.

в) **Утврђивање рачуноводствене и економске заштите** - приручник треба утврдити постоје ли неке заштите које имају утицаја на CET1 инструменте, AT1/T2 инструменте и прихватљиве обавезе. Ове заштите могу бити:

- Рачуноводствене заштите у складу с Међународним стандардима финансијског извјештавања (*International Financial Reporting Standards - IFRS*) или националним рачуноводственим стандардима које су примјењене у циљу елиминације прекомјерне волатилности у рачуну добити и губитка банке, за које се очекује да ће бити одговарајуће прилагођене након примјене инструмента реструктурирања властитим средствима;
- Економске заштите на камате (нпр. промјењива - фиксна) или девизни (FX) ризик за инструменте капитала и прихватљивих обавеза које обухвата инструмент реструктурирања властитим средствима, које могу завршити с отвореном позицијом након примјене инструмента реструктурирања властитим средствима. Ове отворене позиције могу произвести додатне губитке.

Приручник такође треба описати како релевантне заштите за инструменте обухваћене у овом приручнику могу бити утврђене у тренутку реструктурирања банке. Потреба за утврђивањем и мапирањем произлази из процеса примјене инструмента реструктурирања властитим средствима, који потенцијално доводи до отворених позиција заштите⁷. Ово је релевантно с аспекта управљања ризицима банке, јер банка себе излаже тржишним ризицима у оба случаја. Како ово може произвести додатне губитке, банка ће требати реаговати на одговарајући начин (нпр. престати примјењивати односно затворити заштиту).

г) **Извори финансирања или јемства чланова групе** - банка треба утврдити обавезе према члановима групе (независно од тога финансирају ли се директно или индиректно од стране банке), као и обавезе унутар групе за које јемчи банка. Приликом утврђивања треба узети у обзир законско поступање с инструментима прије реструктурирања банке и у случају конверзије.

д) **Потенцијалне обавезе⁸ и резервисања⁹** - банке се подстичу да у приручнику утврде различите врсте потенцијалних обавеза и да анализирају оне које могу створити обавезу када се материјализују на датум реструктурирања банке. Банке се такође подстичу да изврше анализу резервисања и националног рачуноводственог оквира и њиховог третмана у реструктурирању и инсолвентности банке.

⁶ Одлука о израчунавању капитала банака, чл. 23.

⁷ Можемо имати два случаја: (1) Заштита је још увијек у књигама банке, али инструмент заштите је отписан или конвертован и (2) заштита је обухваћена примјеном инструмента реструктурирања властитим средствима банке, али односни инструмент је још увијек у књигама. Први случај примјенил ће се на све односне инструменте које имају нижи ред приоритета наплате потраживања у случају стечаја / ликвидације банке него дериват (рецимо, ако је банка заштитила (хеџирала) своје T2 издање). У пракси, овај случај се може прије очекивати него други случај. Други случај подразумијева да односни инструмент има виши ред приоритета наплате потраживања у случају стечаја / ликвидације банке него дериват.

⁸ Потенцијалне обавезе нису евидентирани у билансу банке и као такве могу бити заведене у ванбилансној евиденцији. Међутим, нису све ванбилансне ставке потенцијалне обавезе.

⁹ Потенцијалне обавезе треба разликовати у односу на рачуноводствена резервисања. Резервисања су дефинисана као обавеза (и заведене су у билансној евиденцији) неизвјесног времена и износа. Резервисања се могу односити на потенцијалну обавезу, иако то није увијек случај.

- ђ) **Третман обрачунатих камата** - очекује се да ће обрачунате камате бити отписане или конвертоване заједно с главницом, осим ако обрачунати износ камата има другачији ред приоритета у хијерархији потраживања у случају стечаја / ликвидације банке.
- е) **Мјеродавно право и уговорне клаузуле о признавању** - како би се могле процијенити потенцијалне препреке у признавању отписа и конверзије, банке се подстичу да укључе анализу њихових инструмената капитала и прихватљивих обавеза с обзиром на мјеродавно право, као и проводивост уговорних клаузула о признавању инструмената капитала и прихватљивих обавеза издатих по основу права друге државе¹⁰;
- ж) **Друге уговорне стране и ризици заразе** - банке се подстичу да укључе анализу главних уговорних страна и повезаних сектора, ако је уговорна страна / сектор значајан (нпр. у првих 50) акционар, власник обвезница или депонент (ако је обухваћен приручником). Иако ово можда није релевантно за сам процес примјене инструмента реструктурирања властитим средствима, то ипак доприноси разумијевању утицаја отписа и конверзије на друге уговорне стране, као и на власничку структуру банке. То ће помоћи Агенцији у процјени ефеката на потенцијални ризик од заразе.

3.2.2. Осигуравање података

Приручник треба укључити попис података који су неопходни за сљедеће сврхе:

- а) Израчунавање и утврђивање обима отписа и конверзије за цјелокупну стратегију реструктурирања;
- б) Процјене Агенције, као што је процјена о потпуном или дјелимичном искључењу прихватљивих обавеза како би се омогућио континуитет пружања критичних функција или да се избјегне ширење финансијских поремећаја на финансијском тржишту¹¹;
- в) Примјену инструмента реструктурирања властитим средствима.

Примјери таквих података су међународни бројни систем идентификације хартија од вриједности (*International Securities Identification Numbering system - ISIN*), назив централног регистра за хартије од вриједности (*Central Securities Depository - CSD*), износ главнице и обрачунате камате¹². Било би добро да приручник табеларно прикаже специфичне детаље процеса (нпр: извор информација, одговорну јединицу те да ли је податак осигуран ручно) с обзиром на врсту релевантног инструмента (нпр. редовне акције, Т2 инструменти, итд.).

Попис потребних података за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима се базира на минималним подацима за потребе отписа и конверзије, које дефинише Агенција. Ако банка укључи додатне податке, који нису претходно дефинисани од стране Агенције, од банке се очекује да објасни разлоге за укључење тих специфичних података.

У складу са начелима 2.2. Оперативно спровођење отписа и конверзије и 5.3. Капацитети информационог система који пружају информације и податке неопходне за фер и реалну процјену вриједности имовине и обавеза (MIS) из Очекивања од банака, приручник би требао описати како банчини MIS-ови осигуравају податке за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима. Другим ријечима, банка треба да у приручнику опише како ће се осигурати различити подаци за различите врсте инструмената. У опис треба укључити надлежне односно одговорне организационе јединице те међудјеловање ИТ система, резултате и примаоце

¹⁰ Закон о банкама, чл. 256.

¹¹ Закон о банкама, чл. 249.

¹² Потребно је истаћи да банке нису обавезне попунити табелу са конкретним бројевима у приручнику.

тих резултата, као и потенцијалне одборе / организационе јединице које требају потврдити те процесе. Банке се подстичу у кориштењу дијаграма тока како би описале та међудјеловања.

У циљу доказивања MIS могућности и капацитета, приручник би требао описати колико дуго времена је потребно да би се добили потребни подаци за сваку врсту инструмента, у којој мјери је тај процес аутоматизован те за које ставке ће бити потребна заобилазна рјешења.

3.3. Интерно спровођење

Као кључни елемент приручника, банке треба да у исти укључе детаљан опис свих интерних процеса који су везани за одлуку Агенције о отпису и конверзији инструмената капитала и прихватљивих обавеза.

Овај опис треба бити у складу с редослиједом отписа и конверзије прописаним чланом 253. Закона те да буде приказан у графичком или табеларном приказу. Очекује се да се наведу одговорности и задаци за сваки организациони дио (и субјекти, тамо гдје је то релевантно), као и релевантне ИТ системе, међудјеловање између ИТ система, припадајуће резултате (нпр. специфични извјештаји) и примаоце тих резултата за сваки оперативни корак. Опис треба направити засебно за сваку врсту инструмента.

Очекује се постављање јасног и детаљног временског оквира за сваки појединачни корак (у календарском приказу, ако се то сматра релевантним), под претпоставком да ће одлука о отварању поступка реструктурирања банке бити објављена, нпр. у недјељу навече или у понедјељак ујутро.

Банке треба да истакну мануелне кораке за сваку врсту инструмената, укључујући утицај тих корака на временски распоред и кориштење ресурса. Такође треба да истакну потенцијалне изазове и/или препреке за сваки корак у циљу континуираног побољшања спремности банке за спровођење отписа и конверзије и могућности реструктурирања.

Опис процеса би требао бити базиран на претпоставци да ће спровођење одлуке о реструктурирању банке кориштењем инструмента реструктурирања властитим средствима бити засновано на привременој процјени вриједности имовине и обавеза банке. Важно је осигурати да сви губици буду признати у књигама банке током „викенда реструктурирања“.

Због тога се од банака очекује да опишу процес рачуноводственог евидентирања након обављених процјена вриједности имовине и обавеза (Вредновања 1 и Вредновања 2). Ове процјене ће показати износ губитака који требају бити апсорбовани. Рачуноводствена вриједност имовине ће се требати прилагодити како би узела у обзир утврђене губитке из привремене процјене. Рачуноводствена вриједност обавеза морат ће се сходно томе ускладити с релевантним рачуноводственим стандардима на консолидованој или појединачној основи. На основу прилагођеног биланса стања, капитал банке се треба утврдити у складу с бонитетним захтјевима.

Банке требају описати способности и процесе како би могле пружити финансијске информације (у складу са чланом 232. став 7. Закона), укључујући процјену захтјева за капиталом на основу расположивих информација (нпр. одређивања капиталних захтјева од стране Агенције након реструктурирања) и укључујући резултате привремене процјене. Иако нису коначни, сљедећи аспекти се требају предвидјети приликом писања приручника:

- а) **Правне препреке:** Приручник треба пружити додатне појединости о утицају инструмента реструктурирања властитим средствима на статут или уговор о оснивању банке, те јасно навести постоје ли препреке за његову примјену с обзиром на правни облик банке. Даље, приручник треба размотрити утицај промјене власништва због примјене инструмента реструктурирања властитим средствима који може имати на:

- овлашћења за рад у другим земљама;
  - покретање специфичних обавјештења (нпр. државна помоћ, обавјештења према регулаторима);
  - процјену квалификованог учешћа;
  - чланство у групним / секторским уговорима и удружењима;
  - усклађеност пословања сходно законима, прописима и статутима¹³;
  - одобрења издавања инструмената капитала (нпр. СЕТ1 инструмената). Конкретно, банке требају бити у могућности пружити потребне информације Агенцији што је прије могуће након примјене отписа и конверзија;
  - сва друга одобрења која надлежна тијела могу тражити за нове акционаре.
- б) **Рачуноводствене препреке:** Законске и статутарне резерве могу представљати проблем током примјене отписа и конверзије зато што се не могу отписати испод одређеног минимума или зато што захтијевају посебне третмане. Због тога требају бити наведени у приручнику у складу с регулаторним оквиром.
- в) **Утицај на порезе:** Спровођење отписа и конверзије може имати посљедице на порезе и банке би их у највећој могућој мјери требају процијенити у приручнику за сваки оперативни корак.
- г) **Специфичне карактеристике инструмента:** Специфичне карактеристике могу изазвати додатна питања, нпр. обавезе издане у страниј валути можда ће требати претворити у домаћу валуту прије отписа и конверзије и посљедични порески ефекат треба у том смислу разматрати. Други примјер специфичних карактеристика може бити природа врсте обавезе (нпр. Структурисани инструмент хартије од вриједности који се веже за одређену имовину, индексе, валуте и сл.). Можда ће бити потребна додатна процјена како отписати/конвертовати такве обавезе и како то исправно приказати у главној књизи. Инструменти који нису излистани можда захтијевају другачије специфичне кораке.
- д) **Субјекти посебне намјене (*Special Purpose Vehicles SPVs*):** У зависности од важности SPV-а, у случају отписа или конверзије обавеза банке које држи SPV, банка треба да размотри економски ефекат отписа или конверзије у књигама SPV-а. У овом случају од банке се очекује да покаже како ће се то учинити.
- ђ) **Заштите (*Hedges*):** везано за потпоглавље 3.2.1. тачка в) Утврђивање рачуноводствене и економске заштите, нове економске и рачуноводствене заштите можда могу бити размотрене након спровођења отписа и конверзије у циљу ограничавања волатилности рачуна добити и губитка након реструктурирања и како управљати с пондерима ризика нове капиталне позиције. Приручник би требао размотрити нову заштиту као оперативни корак за релевантне инструменте и ажурирање припадајуће документације заштите.
- е) **Обрачунате камате:** Од банака се не очекује само да објасне процесе везане за отпис и конверзију самог инструмента (тј. главнице), већ и за (дјелимично или потпуно) смањење вриједности припадајућих обрачунатих камата. То може укључивати процесе, организационе јединице и ИТ системе који нису исти као они за износ главнице (погледати такође поглавље 3.2.1. тачку д) Потенцијалне обавезе и резервисања за додатне информације).
- ж) **Обавезе које држи сама банка:** Банке могу држати инструменте које су саме издале и које потпадају под отпис и конверзију (нпр. властите трезорске акције, субординирани

¹³ Нпр. ако повјерилац има ограничење везано за посједовања акција других субјеката.

дугови за потребе „маркет макинга“ и за потребе стратегије извора финансирања). Ти инструменти требају бити јасно утврђени и направљена процјена могућег утицаја на правни ризик, порезе или смањење биланса у случају спровођења отписа и конверзије¹⁴.

- з) **Прилагођавање претпоставки:** У складу с чланом 15. став. 5. Одлуке о условима и начину вршења независне процјене вриједности имовине и обавеза банке прије и у току поступка реструктурирања банке („Службени гласник Републике Српске“, бр. 20/18), од банке се очекује да може примијенити прилагођавање претпоставки и рачуноводствених политика (тј. специфичних начела, основа, конвенција, правила и пракси које банка примјењује за израду својих финансијских извјештаја) потребних за израду ажурираног биланса на начин да је у складу с примјењивим рачуноводственим оквиром у највећој могућој мјери. То укључује израду ажурног биланса (након реструктурирања), као и објашњење потребних корака које треба учинити за прилагођавање система за израду биланса узимајући у обзир претпоставке и прилагођавања који произлазе из процјене вриједности имовине и обавеза.
- и) **Прилагођавање отписа и конверзије:** Под претпоставком да ће се отпис и конверзија спровести на основу привремене процјене вриједности имовине и обавеза банке, било какво одступање између коначне и привремене процјене (Вредновање 2) могло би довести до промјене износа који је отписан и конвертован. Приручник треба показати процес како ће се исправити износи у складу с коначном процјеном и како ће бити ажуриране књиге. Банка треба бити спремна ажурирати књиговодствене ставке када коначна процјена буде готова.

3.4. Спољно спровођење

У складу с начелом 2.2. Очекивања од банака, овај приручник треба да садржи информације о механизмима за спољње¹⁵ спровођење отписа и конверзије. Банке требају имати спремне системе и ресурсе како би брзо могли осигурати потребне информације, укључујући ISIN број или други одговарајући број и назив регистра гдје су издате хартије од вриједности и гдје се евидентирају. Приручник би требао утврдити агенте које ће требати укључити у извршење отписа и конверзије.

Банка треба описати процес спровођења отписа и конверзије обухваћених хартијама од вриједности (укључујући и временске рокове) те утврдити потенцијалне препреке за спровођење сваког потребног корака. Хартије од вриједности се могу приказати групно уколико то има смисла, нпр. по тржишту издавања/или мјеста гдје су излистане и/или мјеродавног права, или по врсти хартија од вриједности. Очекивања код интерног спровођења отписа и конверзије наведена у поглављу 3.2. ових смјерница требају се примјењивати и код спољног спровођења.

Процес спољног спровођења ће се разликовати у зависности, између осталог, од тога:

- јесу ли хартије од вриједности уврштене и тргује ли се њима на регулисаним тржиштима;
- држе ли се хартије од вриједности које ће бити отписане и конвертоване као и нове које ће се регистровати у једном или више регистара ;
- локације (земље) издавања, ако постоји податак;

¹⁴ Након апсорпције губитка, обавезе које држи сама банка могле би бити отписане, што ће подлијегати одговарајућем пореском третману, или конвертоване. Ако ће бити конвертоване, те обавезе се више неће укључивати у регулаторни капитал, ако су испуњавале услове.

¹⁵ Спољно извршење отписа и конверзије подразумијева укључење одређених учесника (трећих страна), као што су регистри хартија од вриједности, како би се отпис и конверзија могли провести у књигама банке.

- било које друге специфичности која могу произаћи из закона који уређује хартије од вриједности, правила берзе или регистра и сл.

Ако потреба за одређеном радњом зависи од одлуке Агенције, очекује се да ће то бити јасно наведено у приручнику, а од банке се очекује да наведе на којим се претпоставкама то заснива.

а) Обуустава трговања и уклањање (делистирање) - берзе

Банка треба утврдити и/или описати:

- да ли је хартија од вриједности уврштена и тргује ли се њоме на регулисаном тржишту (и/или другом мјестима трговања) и, ако да, на којем, и за свако тржиште, која је то надлежна регулаторна институција;
- хоће ли хартија од вриједности бити поништена и/или накнадно уклоњена са берзе;
- различите кораке који су неопходни за обуставу и уклањање;
- које информације могу бити потребне тржишним операторима и до којег времена их требају примити.

б) Отпис и обуустава - регистри

Банка треба утврдити и/или описати:

- ISIN број или друге бројеве и назив издања;
- интерне и спољне учеснике који требају бити укључени, посебно регистар гдје су хартије од вриједности издате и гдје се чувају;
- различите кораке при отпису различитих хартија од вриједности, у мјери колико је то могуће, са потребним временом за извршење сваког корака;
- потребне информације за регистар како би могао провести отпис у својим књигама;
- различите агенте које би банка могла користити како би осигурала да су оперативне информације адекватно пренесене релевантним заједничким регистрима и заједничким пружаоцима услуга;
- релевантно мјеродавно право;
- ако се хартије од вриједности требају поништити, како ће се осигурати провођење тог поништења, нпр.:
  - који и чији су улози и одговорности како би се осигурало да регистар може провести отпис у својим књигама;
  - под којим околностима би регистар провео поништење у складу са својим интерним правилима;
  - кораци и трајање процеса поништења.
- очекивани третман евентуалних будућих плаћања узимајући у обзир редослијед приоритета наплате потраживања, кораке које треба предузети у циљу њихове операционализације и информације које се требају осигурати релевантним регистрима.

в) Конверзија хартија од вриједности и издање нових акција или других инструмената власништва - регистри

Банка треба утврдити и/или описати, додатно на претходно наведене ставке:

- регистар(е) гдје ће се власничке хартије од вриједности издати и чувати у књиговодственом облику. Ако је овај регистар различит у односу на регистар у којем је конвертована хартија од вриједности издата, очекује се да то буде јасно назначено;
- како ће хартија од вриједности бити структурисана с циљем испуњавања услова прихватљивости релевантних регистара, укључујући међународне регистре, ако је то прикладно;

- гдје је то прикладно, кораци који ће слиједити (укључујући припрему информација, обрасце које треба испунити итд.) и потребно вријеме за припрему нове опште обавијести или сличног документа за регистрацију у регистру и добијање ISIN броја или другог одговарајућег идентификационог броја за нове акције или друге инструменте власништва;
- различити кораци укључени у конверзију и издање, у мјери колико је то могуће, те потребно вријеме за извршење сваког корака.

Када се регистар издања разликује од регистра који спроводи отпис и/или конверзију - СЕТ1 инструменти су обично издани у релевантном домаћем регистру у РС. Неки од инструмената који би могли бити отписани или конвертовани могу се чувати у другим регистрима у другим државама. У том случају, се од банке очекује да опише како ће осигурати усклађивање између различитих регистара.

г) Уврштење и поново уврштење у трговање и клиринг - берзе и централне друге уговорне стране

По земљи и по врсти хартија од вриједности које би биле уврштене у трговање (или поново уврштени у трговање у случају да хартија од вриједности није поништена, већ само привремено суспендована из трговања), од банке се очекује да утврди и/или опише коју врсту хартија од вриједности очекује да ће бити (поново) уврштена у трговање. Банка би, на примјер, требала направити разликовати између:

- нових СЕТ1 инструмената уврштених у трговање по први пут;
- дјелимично конвертованих дужничких хартија од вриједности поново уврштених за трговање или ако је укинута суспензија трговања.

У случајевима гдје се предвиђа да ће нови инструменти бити уврштени у трговање на регулисаном тржишту, банка треба да утврди/или опише:

- како би то било описано у обавијести, проспекту¹⁶ или другој документацији (детаљно), ако је потребно;
- како ће бити структурисан нови инструмент с циљем испуњавања (ако је примјенливо) захтјева¹⁷ за уврштење релевантног од стране регулисаног тржишта, као и услова прихватљивости релевантних централних других уговорних страна.

У свим случајевима банке требају утврдити и/или описати:

- оперативне рокове за испуњавање услова (поновног) уврштења у трговање и циљани датум подношења захтјева;
- процес (поновног) уврштења у трговање;
- потребне информације за берзу (поред горе наведених информација), укључујући накнадне обавезе након уврштења.

д) Прилагођавање примјене инструмента реструктурирања властитим средствима - регистар хартија од вриједности

У случајевима гдје су отпис и конверзија спроведени на основу привремене процјене вриједности имовине и обавеза, а коначна процјена је направљена касније, то може имати посљедице на обим поништавања, преноса или уситњавања акција, као и на отпис или конверзију релевантних инструмената. Банка треба да опише кораке које ће предузети како би осигурала да је резултат

¹⁶ У складу с чланом 255. став 2. тачка. 4. Закона о банкама није потребно издавање проспекта.

¹⁷ Иако је чланом 255. став 2. тачка. 3. прописано да Агенција може провести неопходне радње или захтијевати доношење одговарајућих аката и провођење свих неопходних радњи других надлежних органа за извршење мјере отписа и конверзије и/или примјене инструмента реструктурирања властитим средствима банке, банка ипак треба осмислити инструмент којим се испуњавају сви такви захтјеви.

коначне процјене одговарајуће евидентиран у књигама релевантног регистра. Овакве ситуације се могу догодити, на примјер, код:

- поновне процјене вриједности обвезница подизањем или смањењем номиналне вриједности након иницијалног отписа;
- прилагођавање „pool фактора“.

Када се регистар издања разликује од регистра који проводи отпис и/или конверзију за СЕТ1 инструменте се обично предвиђа да ће бити издати код домаћег регистра. Ако се регистар издања разликује од регистра који проводи отпис и конверзију, тада банка треба описати све недоследности које би се могле појавити услед неусклађености регистра и како се може осигурати њихова усклађеност одговарајућим прилагођавањима. Елементи који могу подржати усклађивање су:

- кориштење јединственог оперативног агента за сва тржишта;
- стриктно поступање према одлуци о реструктурирању банке, нпр. датум провођења отписа или конверзије;
- правовремени проток информација према свим релевантним регистрима.

4. ТЕСТИРАЊЕ ПРИРУЧНИКА

4.1. Циљеви и обухват тестирања

У циљу испуњавања захтјева из Очекивања од банака, банке требају спроводити редовне симулацијске вјежбе односно тестирања. Тестирање треба да врше:

- банке којима је Агенција издала дозволу за рад за које је планом реструктурирања, као преферирани инструмент реструктурирања предвиђен инструмент реструктурирања властитим средствима појединачно и у комбинацији са неким другим инструментом реструктурирања;
- банке којима је Агенција издала дозволу за рад, а над којима би се могло спровести овлашћење Агенције везано за отпис или конверзију у складу са чланом 229. Закона.

Обавезе које нису прихватљиве за реструктурирање властитим средствима би требале бити искључене из тестирања (симулацијских вјежби).

4.2. Методологија тестирања

Симулацијске вјежбе требају тестирати могућност операционализације приручника и капацитета MIS-ова за пружање ажурних и потпуних информација и података за спровођење отписа и конверзије, као и за тестирање свих процеса објашњених у приручнику.

Банке у симулацијске вјежбе требају укључити сва поглавља приручника и MIS капацитете за осигуравање података за отпис и конверзију, с посебним фокусом на подручја која су кључна за спровођење реструктурирања (нпр. имплементација префериране стратегије реструктурирања). Потребно је примијенити постепен приступ, почевши од симулацијске вјежбе усмјерене на податке и критичку провјеру интерног процеса примјене, док ће остали елементи приручника бити обухваћени у даљим фазама тестирања.

Банке требају спроводити редовно тестирање спровођења отписа и конверзије сходно комуникацији са Агенцијом.

Банке требају утврдити сва отворена питања/проблеме на основу провођења симулацијских вјежби и посебно техничке/оперативне и правне препреке за примјену инструмента

реструктурирања властитим средствима. Такође требају направити извјештај о провођењу симулацијске вјежбе који, између осталог, треба садржавати стечена искуства и „gar“ анализу.

4.3. Компоненте симулацијске вјежбе (dry-run)

4.3.1. Управљање и кризни менаџмент

Банке требају тестирати тренутни управљачки механизам за операционализацију отписа и конверзије како би процијениле улоге и одговорности, те практиковале спремност за кризне ситуације, поступке ескалације и процес доношења одлука.

Банке требају тестирати процесе припреме комуникације за операционализацију инструмента реструктурирања властитим средствима, укључујући спремност и свијест о потреби усклађивања комуникације са Агенцијом и да се тестира доступност брзо расположиве и поуздане комуникације.

Банке требају тестирати модалитете одобравања и робустности процеса осигуравања квалитета за операционализацију инструмента реструктурирања властитим средствима.

4.3.2. Интерно спровођење

Код интерног спровођења, банке требају тестирати операционализацију отписа и конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза. На основу горе наведених аспеката, банке требају тестирати процесе / токове рада с њиховим временским роковима, затим које податке ће бити потребно генерисати те посебно како су процеси повезани с њима.

Надаље, банке требају тестирати процесе за: утврђивања обавеза које су законски искључене из отписа и конверзије; навођење одређених обавеза које би могле захтијевати процјену Агенције за дискреционим искључивањем из отписа и конверзије; означавање у интерним системима банке обавеза које подлијежу нетирању и утврђивање осигураних обавеза које подлијежу уговорима о колатералу.

Вјежба тестирања интерног спровођења треба обухватити сљедеће кључне елементе:

- **Редослијед догађаја и оперативна разматрања** - банке требају тестирати редослијед догађаја у интерном спровођењу инструмента реструктурирања властитим средствима.
- **Рачуноводствена и билансна разматрања** - банке требају тестирати сва релевантна рачуноводствена / билансна разматрања потребна за управљање и примјену инструмента реструктурирања властитим средствима. Осим тога, банке треба да тестирају сљедеће аспекте:
  - признавање губитка у књигама банке;
  - одобрења и временске оквири за признавање губитка у књигама (нпр. улога управе и надзорног одбора, интерних и екстерних ревизора, итд.);
  - утицај отписа на повезане аранжмане заштите (hedging);
  - израду новог биланса/материјалних ставки (након реструктурирања) у складу с примјењивим рачуноводственим стандардима.
- **Правна разматрања** - банке требају тестирати сва правна разматрања која се могу појавити у контексту интерне примјене инструмента реструктурирања властитим средствима (нпр. третман аранжмана откупа акција за запослене, измјена статута банке у реструктурирању, итд.)
- **Пореска разматрања** - банке требају тестирати / симулирати (или, најмање, се критички осврнути) сва пореска разматрања банке у реструктурирању.
- **Комуникација и друга разматрања** - банке требају тестирати комуникацију с управљачким тијелима која треба бити припремљена с обзиром на интерно спровођење,

као и сва друга разматрања која се требају узети у обзир у вези са отписом и конверзијом инструмената капитала и прихватљивих обавеза.

4.3.3. Спољно спровођење

Сврха симулацијских вјежби које требају провести банке је тестирање и процјена оперативне спремности саме банке за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима, а не спремности спољних страна и њихових процеса (нпр. регистра хартија од вриједности).

Припремни кораци за олакшавање спољног спровођења и осигуравање сигурности процеса примјене инструмента реструктурирања властитим средствима требају бити потврђени за вријеме симулацијске вјежбе, док спремност спољних страна или њихових процеса не треба бити обухваћено симулацијском вјежбом. Припремни кораци које банке могу предузети до тренутка када су подаци запримљени у регистру укључују, између осталог: одговорност за слање упутстава, доступност потребних података, вријеме, алате, приједлоге и одговорност за припрему упутстава и одговорност за генерисање података и алате који се користе од стране организационих дијелова банке у генерисању података.

4.3.4. MIS способности

Успјешна примјена инструмента реструктурирања властитим средствима у основи зависи од способности банака за испоруку правовремених, потпуних и висококвалитетних података у кратком року на основу захтјева Агенције. Способност банака да пружи податке треба бити размотрена у контексту Очекивања од банака који утврђује способности које требају бити демонстриране од стране банке како би над банком било могуће провести реструктурирање. Једна од ових компоненти се односи на „Информационе системе и захтјеве за подацима“ и због тога се директно односи на примјереност банчиног MIS-а за правовремено и потпуно издвајање података о обавезама за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима.

Банке требају припремити своје информационе инфраструктуре за примјену инструмента реструктурирања властитим средствима, те покренути потребне ИТ пројекте како би испуниле захтјеве Агенције из документа Очекивања од банака.

Од банака се тражи да спроведу тестирање њихових MIS способности за ad-hoc пружање података за спровођење отписа и конверзије и главни елементи тестирања (и посљедишног извјештаја) требају обухватити: доступност података, потребно вријеме за израду података када банка редовно послује и када је у потешкоћама, интерне и спољне процесе који су важни за осигуравање података, укључене MIS системе, ниво аутоматизације, изворе те препреке које се могу појавити. У ствари, банке требају бити способне пружити податке за спровођење отписа и конверзије унутар 24 сата. Ако је потребно ручно осигурати додатне податке, банке требају о томе обезбиједити јасну евиденцију.

Банке требају осигурати извјештај у којем ће укратко описати резултат тестирања и стечена искуства из симулацијске вјежбе спровођења отписа и конверзије те разрадити главне елементе тестирања, како је то претходно наведено.

На основу резултата тестирања и каснијег разговора с Агенцијом, банке треба да, ако је то потребно, кориговати свој програм постизања могућности реструктурирања како би се отклонили главни недостаци. Осим тога, приручник се може ажурирати на основу стечених искустава из тестирања. Програми рада им требају омогућити постепено подизање ефикасности њихових MIS способности, али и укључивати корективне радње за отклањање недостатака у погледу доступности, квалитета, тачности, потпуности и правовремене доставе.

ПРИЛОГ 1. Сценарио за спровођење симулацијске вјежбе (dry-run) отписа и конверзије

За покретање редовног тестирања отписа и конверзије, на основу захтјева Агенције, банке треба да проводе симулацијске вјежбе на основу сљедећих претпоставки:

- Редослијед отписа и конверзије најприје ће се примијенити на неотплаћене инструменте капитала на про-рата основи у свакој класи капитала (СЕТ1, АТ1 и Т2), а затим, као опште правило, слиједи редослијед приоритета повјерилаца према прописаном редослиједу приоритета;¹⁸
- Губици настају на нивоу банке, ако се ради о банкарској групи;
- Референтни датум података треба бити најближи датуму примјене симулацијске вјежбе;¹⁹
- У начелу, укупни износ губитака који се апсорбује би требао бити најмање једнак укупном капиталном захтјеву²⁰, а докапитализација би требала довести до испуњавања капиталног захтјева банке на консолидованој и на појединачној основи. Очекује се да ће банка узети у обзир већи износ губитака како би исход симулацијске вјежбе био релевантнији;
- СЕТ1 ставке, осим инструмената капитала и рачуна емисионих премија на акције, као што су задржана добит, акумулирана остала свеобухватна добит; остале резерве и резерве за опште банкарске ризике, требају неограничено апсорбовати губитак прије провођења отписа и конверзије на инструментима капитала и рачуна емисионих премија на акције;
- У сврху ове вјежбе, банка ће с Агенцијом ускладити евентуалну примјену смањења биланса;
- Како се губици не могу апсорбовати неизмиреним власничким инструментима, ти се инструменти поништавају, а нови власнички инструменти који се односе само на једну хијерархијску класу (нпр. редовне акције) ће бити издати повјериоцима који су обухваћени отписом и конверзијом, тј. нема потребе размотрити издавање нових АТ1 или Т2 инструмената.

ПРИЛОГ 2. Минимум података за потребе примјене инструмента реструктурирања властитим средствима

Минимум података
за bail in.xlsx

¹⁸ Прописано чл. 269. и 279. Закона о банкама

¹⁹ Нпр. ако се претпостави да ће се хипотетичко реструктурирање банке догодити преко викенда, значајан дио података за отпис и конверзију треба бити са стањем на крају петка (референтни датум) прије самог отписа и конверзије.

²⁰ Укупни капитални захтјев = Стуб I + Стуб II